

Infertilita - neplodnost

O co se jedná?

Neplodnost definujeme jako neschopnost dosáhnout početí po roce nechráněného, dostatečně dlouhého pohlavního styku. Přesto často páry vyhledají lékařskou pomoc dříve. Neplodnost se týká přibližně 15 – 20% párů, z toho 1/3 případů neplodností je způsobena poruchou z mužské strany, 1/3 z ženské strany a na 1/3 případů se podílí oba partneři. Z toho vyplývá, že u více jak 50% párů se na neplodnosti podílí mužský faktor. Neplodní muži, hlavně s odchylkami ve spermatu, mají zvýšené riziko mnoha onemocnění. Například nádor varlete, hormonální onemocnění zahrnující cukrovku, onemocnění štítné žlázy a podvěsku mozkového; onemocnění související s nízkou hladinou testosteronu v krvi jako je osteoporóza, metabolický syndrom, onemocnění srdce. U mužů trpících neplodností se zvyšuje riziko výskytu nádorového onemocnění až o 50%. Proto je důležité došetření příčiny neplodnosti.

Důležitý je i věk. Se zvyšujícím se věkem klesá šance na zplodění zdravého dítěte. Plodnost se začíná zhoršovat po 40. roce života, kdy kvalita DNA spermií klesá. Snižuje se pravděpodobnost početí. Pokud k početí dojde, zvyšuje se pravděpodobnost potratu a výskytu vývojových vad.

Příčin neplodnosti je velké množství. Diagnózu můžeme určit na podkladě získání dostatečných informací od pacientů, fyzikálního vyšetření a laboratorních odběrů. Vstupní zhodnocení zahrnuje i jeden nebo dva rozboru spermatu a zhodnocení hladiny hormonů v krvi. Dle dostupných výsledků poté rozhodujeme o dalším postupu a doplňujícím vyšetření.

Anamnéza a fyzikální vyšetření

Používáme detailní dotazníky. Zabýváme se nejenom obecným zdravotním stavem, ale i rodinnou anamnézou, možným působením toxických látek, onemocněními nebo léky, které mohou ovlivnit plodnost. Otázky kladou důraz i na sexuální život. Hodnotíme informace o plodnosti partnerky.

Během první návštěvy podstoupíme i detailní fyzikální vyšetření ke zhodnocení možných příčin neplodnosti. Zaměříme se více i na sekundární pohlavní znaky, břicho, třísla, penis a obsah šourku.

Laboratorní odběry

Provádíme odběr spermatu, před odběrem je potřeba 2 – 3 dny sexuální abstinence. Důležitou roli hrají i krevní odběry. Zhodnotíme hladinu hormonů v krvi včetně funkce podvěsku mozkového a varlat. Někdy se doplňuje i genetické vyšetření. Potřeba mohou být i některé další speciální odběry. Varlata kontrolujeme ultrasonograficky k vyloučení varikokély (rozšíření žilních pletení v šourku), infekce nebo nádoru.

Co u spermatu sledujeme:

- Azoospermie – nepřítomnost spermií v ejakulátu
- Aspermie – nulový objem ejakulátu
- Oligozoospermie – nízký počet spermií v ejakulátu
- Astenozoospermie – špatná pohyblivost spermií
- Teratozoospermie - abnormální tvar spermií

Funkce varlat

Varlata produkují mužský pohlavní hormon testosteron, který je uvolňován do krevního oběhu, kde pak působí v cílových tkáních. Další důležitou funkcí je tvorba spermií. Problém může nastat jak s produkcí testosteronu, tak i s tvorbou spermií. Pro tvorbu spermií je testosteron nezbytností. Odběr ke zhodnocení hladiny testosteronu v krvi je nutné provést před 11 hodinou dopoledne.

Genetické testování

Poskytuje nám další informace k vyloučení či potvrzení možných odchylek. Při potvrzení genetické odchylky je potřeba návštěvy specialisty.

Některé specifické příčiny neplodnosti

Varikokéla

Jedná se o abnormálně rozšířené žíly v šourku. Vzniká při nedokonalém odtoku krve zpět k srdci, krev se může hromadit v žilách a vzniká varikokéla. Většinou se objevují na levé straně.

Jedná se o velmi běžné onemocnění, nebývá nebezpečné. Trpí jí 15% dospělých mužů. Mnozí muži si ji v průběhu života nevšimnou a nebude jim způsobovat obtíže. Vyskytuje se u 20% dospívajících, takže se část z nich může vyřešit spontánně.

Varikokéla se většinou neléčí, ale může se projevovat poškozením plodnosti, snížením tvorby testosteronu nebo nepříjemným pocitem v šourku. V tom případě k aktivnímu operačnímu řešení přistupujeme.

Více viz článek varikokéla

Vazektomie

Více viz článek